

A stylized, light-colored illustration of a plant with several leaves and a cluster of small, round buds or flowers, positioned on the left side of the slide against a dark brown background.

MISTÄ RANGAISTAAN JA MISTÄ EI?

Heini Kainulainen

Tutkija, OTT, kriminologian
dosentti

Oikeustieteellinen tdk, Turun yo

Rikoslain 50 luku:

- Rikosoikeudellisesti ns. täyskielto: tunnusmerkistöt huumausaineen käytöstä huumeiden levittämiseen
- Rikosnimikkeitä: Huumausainerikos, törkeä huumausainerikos, huumausaineen käyttörikos, huumausainerikoksen valmistelu, huumausainerikoksen edistäminen
- Rangaistukset sakoista kymmeneen vuoteen vankeutta

Huumeiden käyttö on rangaistavaa, mutta mikä on oikeudenmukainen seuraamus

- Lakia säädettäessä vahva tulkintasuositus toimenpiteistä luopumisen (TPL) puolesta (mm. erityissäännös RL 50:7)
- TPL on osa rikosoikeudellista seuraamusjärjestelmää: henkilön katsotaan syyllistyneen rikokseen, mutta hän välttyy rangaistuksesta (käyttörikoksissa sakolta)
- TPL- päätöksen voi tehdä: poliisi, syyttäjä, tuomari

Tiukka soveltamiskäytäntö

- V. 2001 huumausaineen käyttörikosuudistus: poliisin kirjoittama sakko, jonka syyttäjä vahvistaarangaistusmääräysmenettelyssä
- Nykyisin huumeiden käytöstä seuraa lähes aina sakkorangaistus ja vain tietyt erityisryhmät tunnustetaan TPL:ssa
- TPL = Alaikäisille puhuttelutilaisuus
- TPL = Huumeiden ongelmakäyttäjät pitäisi ohjata hoitoon
- Muille TPL:n perusteille on jäänyt hyvin vähän tilaa

Huumausainekontrollista

- Rangaistavien tekojen ala on laaja
- Poliisilla on oikeus käyttää monenlaisia pakkokeinoja, esim. kotietsintä
- Näyttökynnys rikosprosessin eri vaiheissa herättänyt keskustelua
- Yhteinen rangaistus: mm. huumausaineen käyttörikos & muu huumausainerikos pitäisi käsitellä yhdessä
- Huumausainerikoksissa käytetään koko rangaistusasteikkoa ja tuomitaan varsin tuntuviakin vankilarangaistuksia
- Osataanko seuraamusharkinnassa tehdä riittävästi eroa eri toimijoiden tai eri tekojen välille (harkinta liian kaavamaista: aine & ainemäärä keskeisiä)
- Miten arvioidaan huumemääriä (esitutkinnan taso)
- Miten arvioidaan huumeiden rahallista arvoa (rikoshyödyn menettäminen)

Huumausainekontrollista

- Aiheuttaa myös negatiivisia vaikutuksia sen kohteeksi joutuneille
- Huumeiden käytön piilottelu voi mm. hidastaa/estää avun ja tuen hakemista = nostaa kynnystä hakeutua hoitoon
- Intensiivinen poliisivalvonta
- Miten kohdellaan rikosprosessissa: oikeudenmukaisuuden kokemus tärkeä
- Rikosoikeudelliset seuraamukset & muut kiinnijäämisestä aiheutuvat seuraukset voivat olla hyvin tuntevia (esim. opiskelupaikan menetys)
- Pysyvä stigma?
- Yhteiskunta syrjäyttää: ekskluusio vrt. inkluusio

Huumausainekontrolli

- Arvioinnin mittapuu?
- Vertailu muihin rikoksiin?
- Kansainvälinen vertailu?

Muutosehdotuksia

- Poliisin huomautusmenettelyä voisi laajentaa
- Hoitoonohjausmenettelyä pitäisi tehostaa
- Voisiko hakeutuminen terveysneuvontapisteeseen olla riittävä peruste TPL:lle

KIITOS!

